

Dolgotrajna oskrba v Evropi je na križišču, iz katerega se zdi, da peljeta dve poti. Ena pot omogoča nov razvojni korak naše tisočletne kulture na področju medčloveškega sožitja. Druga pot verjetno še nekaj časa omogoča nadaljevati materialni razvoj, medtem ko se sožitje dogaja ob čedalje bolj razdrobljenem administrativnem in pravnem reguliranju. Dolgotrajno oskrbovanje čedalje večje množice starostno onemoglih ljudi vodi ta pot v reklamno napihnjeno tržno ponudbo »nadstandardnih storitev« in v čedalje hujše razčlovečenje tako onemoglih ljudi kakor oskrbovalcev. Oskrbovalne »storitve« so same po sebi neosebne, regulirajo jih brezosebni normativi in standardi. Ekonomija ter zdravstveni in socialni sistemi so se zadnja desetletja razvijali tako, da je ta slepa smer stvarna možnost. V kombinaciji z ekonomsko krizo, nezadovoljstvom množic in nemočjo politike bi se zlahka sesula v apokaliptično kataklizmo humane smeri evropske kulture. V to križišče smo prišli po dveh stoletjih razvoja tehnologij ter tistih naravoslovnih in družboslovnih znanj, ki so nam omogočila današnjo materialno blaginjo, boljše telesno zdravje in daljše življenje, medtem pa je na slepem tiru ostal razvoj sožitja med ljudmi ter osebni in duhovni razvoj človeka.

Z oskrbovanjem v velikih oskrbovalnih ustanovah so po Evropi čedalje bolj nezadovoljni oskrbovanci in njihovi svojci, neposredni oskrbovalci so čedalje bolj izčrpani, to delo je v družbi čedalje bolj marginalizirano – čedalje več ga opravljajo priseljenke, ki ne dobijo boljše zaposlitve. To izkušnjo potrjuje tudi poglobljeno znanstveno raziskovanje. Oskrbovanje je do konca 20. stoletja ostalo na tradicionalni in industrijski zasnovi, po konceptu in metodah za pol stoletja zaostaja za razvojem na drugih področjih. Čeprav je o tem dovolj prepričljivih znanstvenih spoznanj, ostajajo v ozadju. Večina pozornosti je v današnji demografski situaciji namenjena ekonomski vzdržnosti zdravstvenih in oskrbovalnih sistemov ter mreži tržno pojmovanih oskrbovalnih storitev v javni socialni mreži ali zasebni ponudbi. Tržno pojmovanje oskrbe pa teži v izkoriščanje osebne in družinske stiske, ko nastane potreba po oskrbi. Medtem ko z reklamno manipulacijo dokazuje svoj »nadstandard«, odkriva celostno raziskovanje človeškega sožitja med »močjo« ponudnikov storitve in človeško »nemočjo« oskrbovancev in svojcev slepe pege nasilja, premoč namesto pomoči in razčlovečeno nižanje človeškega dostojanstva.

Dolgotrajna oskrba onemoglih je monitor, na katerem se kaže temperatura epohalnih demografskih in drugih problemov današnje družbe, zlasti družinskih in zaposlitvenih, ter bivanjske praznote ljudi v doživljanju osebnega smisla in perspektiv družbe. Ljudje se razvijamo drugače od živali zaradi zavesti, katere vrh sta komuniciranje in solidarno sodelovanje med ljudmi. Kot ljudje se pri ničemer ne razvijamo bolje in hitreje kakor v sožitju ob vzgoji otrok in oskrbi nemočnih ljudi. Nemoč otroka, bolnika ali onemoglega starca je komplementarna celota z močjo, zdravjem in znanjem drugih ljudi. Nemočni preživijo samo ob pomoči močnih, močni pa samo s tem, ko pomagajo nemočnim, ohranjajo zdravo človečnost. Telesna moč, ekonomska moč, moč znanja in vsako drugo obilje človekove moči se namreč sprti kvarijo v nasilnost, pohlep in izkoriščanje ter v napihnjeno manipuliranje z »znanjem«; cepivo proti temu je samo osebna solidarna pomoč nemočnim. Zato današnja pereča potreba po razvoju sistema za dolgotrajno oskrbo še zdaleč ni samo ekonomski, politični in organizacijski problem, je tudi izjemna priložnost za preživetveni razvojni korak sodobne družbe, da dohiti samo sebe na področju sožitja in osebne srečnosti ljudi.

Pri tem so odločilnega pomena znanja in dobre izkušnje s pristno odnosno nego. Pri njej je ob istih stroških oskrbovanje onemoglih in kronično bolnih bistveno boljše, za oskrbovalce pa bolj človeško. Težavne in neprijetne »storitve« postajajo tudi pristen odnos, v katerem vsi človeško zorijo, vsak po svoje. Te modele razvijajo v senci medijske in tudi znanstvene javnosti po Evropi in pri nas nekatere ustanove, ki jih vodijo strokovne ekipe človeško čutečih in v vrhunsko sodobno znanje usmerjenih ljudi; večinoma so to ženske. Če boste to številko revije začeli brati od zadaj, boste – podobno kot v prejšnji – srečali eno od teh ekip.

Urednik